

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 2, Article Number: 1C0413

EDUCATION SCIENCES

Received: November 2010

Accepted: February 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Sadet Maltepe

Balikesir University

sadetmaltepe@hotmail.com

Balikesir-Turkey

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİNE SAHİP OLMA DURUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Türkçe öğretmeni adaylarının "Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri"ne sahip olma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'deki 5 ana yeterlik alanı ve 25 alt yeterlikten yararlanılarak oluşturulan anket yoluyla toplanan verilerin analizinde, frekans(f) ve yüzde(%) hesaplamaları kullanılmıştır. Araştırmaya katılanların yarısından fazlasının Türkçe öğretmeni özel alan yeterlik alanlarının tümünde kendisini "yeterli" gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Yeterlikleri,
Özel Alan Yeterlikleri,
Türkçe Öğretmeni Adayları,
Dil Becerilerini Geliştirme,
Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme

PRE-SERVICE TURKISH LANGUAGE TEACHERS' OPINIONS ON ACQUIRING COMPETENCIES IN SPECIAL FIELD

ABSTRACT

In this study a descriptive scanning model is used in order to determine the pre-service Turkish language teachers' opinions regarding their competencies in the special field of Turkish Language Teaching. A questionnaire that has been designed by the Ministry of Education is used as a tool for data collection. The questionnaire consists of 5 major competency areas and 25 sub-competencies in the special field of Turkish Language Teaching. Collected data were analyzed by frequency (f) and percent (%) calculations. More than half of the participants consider themselves as 'sufficient' in Turkish Language Teaching special field on the whole.

Keywords: Teacher Competences, Special Field Competences,
Pre-service Turkish Language Teachers,
Improving Language Skills,
Observing and Evaluating Language Improvement

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Toplumun neredeyse bütün kesimleri tarafından çağdaş yaşam düzeyine ulaşabilmek için nitelikli eğitim verilen okullara gereksinim duyulduğu gerçeği dile getirilmektedir. Okullarda iyi bir eğitimin verilebilmesi, yani öğrencilerin başarılı olabilmeleri için öğretimin niteliğinin yükseltilmesi gerektiği de bilinmektedir. Ancak okullardaki başarı da, nitelikli öğretmenler olmadan önemli düzeyde yükseltilemez. Başka bir ifadeyle, iyi öğrencilere sahip olunabilmesi için iyi öğretmenlere ihtiyaç vardır (Seferoğlu, 2004).

Eğitim sürecinde okul sisteminin en önemli ve temel öğelerini; öğrenci, program ve öğretmen olarak gören Sönmez (2003: 2-3), öğretmeni, "eğitim ortamında istendik davranışları kazandıran profesyonel kişi" olarak tanımlamaktadır. Bu yüzden öğretmenin çok iyi yetiştirilmiş olması ve özellikle öğretmenlik mesleğinin gereğini yerine getirebilecek genel ve özel yeterliklere sahip olması gerekmektedir.

Öğretmen yeterlikleri, "öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar" olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2008). Öğretmen yeterlikleriyle ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Öğretmenlerin kendi gelişim alanını belirlemesi ve bu alanda gelişimini sağlaması için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları içeren "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri"ni belirleme süreciyle başlayan bu çalışmalar, daha sonra özel alan yeterliklerini belirleme çalışmalarıyla devam etmiştir.

Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri 6 ana yeterlik alanı, "bu yeterlikleri yerine getirebilmek için gerekli bilgi, beceri ve tutumlar" şeklinde tanımlanabilecek olan 31 alt yeterlik ve "yeterliklerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin delili olabilecek gözlemlenebilir, ölçülebilir davranışlar" olarak tanımlanabilecek olan 233 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim kademesi öğretmenlerine yönelik "Özel Alan Yeterlikleri" de geliştirilmiştir. "Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri", Türkçe derslerindeki verimliliğin artırılması, Türkçe öğretmenlerinde bulunması gereken temel niteliklerin belirlenmesi amacıyla Talim ve Terbiye Kurulunun 06.05.2008 tarih ve 00360 sayılı yazısı ile yürürlüğe girmiştir. "Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri"nde ilgili alan öğretmenlerinin barındırması gereken bilgi, beceri ve tutumlar yer almaktadır. "Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri"; Öğretimi Planlama ve Düzenleme, Dil Becerilerini Geliştirme, Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme, Okul-Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma ve Türkçe Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama şeklindeki 5 yeterlik alanından, 25 alt yeterlikten ve 165 performans göstergesinden oluşmaktadır. Türkçe öğretmenlerinin sahip olması gereken özel alan yeterliklerine geleceğin öğretmenleri olarak değerlendirilen Türkçe öğretmeni adaylarının da sahip olması gerektiği söylenebilir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Daha önce yapılan birçok çalışmada farklı branşlardaki öğretmen adaylarının/öğretmenlerin mesleki yeterlik düzeyleri araştırılmış olmasına rağmen alanyazında Türkçe öğretmeni adaylarının/öğretmenlerinin yeterlik algılarını ortaya koyan iki çalışmaya ulaşılmıştır. Şahinel vd. (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin algılarını belirlenmesi amaçlanırken, Çoşkun, Gelen ve Öztürk (2009) Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterliklerine yönelik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemişlerdir.

Öğretmenlerin yeterlik duygusunun öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin başarılı olması ve öğrencilerin öğrenmeye motive edilmesi açısından çok önemli olduğu (Akt.Sünbül ve Arslan, 2009) düşünüldüğünde geleceğin öğretmenleri olarak değerlendirilen Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan konusunda kendilerini ne kadar yeterli gördüklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi önem kazanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı; Türkçe öğretmeni adaylarının "Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri"ne sahip olma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Çalışmada betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünden mezun olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya; 45'i kız, 35'i erkek ve 40'ı 1.öğretim, 40'ı 2.öğretim olmak üzere toplam 80 öğrenci katılmıştır.

Veri toplama aracı olarak Talim ve Terbiye Kurulunun 06.05.2008 tarih ve 00360 sayılı yazısı ile yürürlüğe giren Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'ndeki yeterlik alanları ve bu alanlarda yer alan alt yeterliklerden yararlanılarak oluşturulan anket kullanılmıştır. Veri toplama aracında "Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri"; (A)Öğretimi Planlama ve Düzenleme, (B)Dil Becerilerini Geliştirme, (C)Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme, (D)Okul-Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma, (E) Türkçe Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama olmak üzere 5 ana yeterlik alanını ve bu alanlarda yer alan 25 alt yeterliği kapsamaktadır. Öğretmen adayları, Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'nde yer alan ana ve alt yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşlerini; Çok Yeterliyim (5), Yeterliyim (4), Ne Yeterliyim Ne Yetersizim (3), Yetersizim (2), Çok Yetersizim(1) şeklinde belirtmişlerdir. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri Formu yoluyla toplanan verilerin analizinde frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamaları kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND DISCUSSION)

Araştırmada; elde edilen bulgular ve yorumlar her yeterlik alanına ilişkin tablolar oluşturularak verilmiştir. Tablolardaki bulguların daha kolay yorumlanabilmesi için anketteki 5'li derecelendirmede bütünleştirme yoluna gidilmiş, öğretmen adaylarının Çok Yeterliyim ve Yeterliyim şeklindeki görüşleri Yeterliyim; Yetersizim ve Çok Yetersizim şeklindeki görüşleri de Yetersizim başlığı altında toplanmıştır. Böylece bulgular, Yetersizim, Ne Yeterliyim Ne Yetersizim ve Yeterliyim derecelerini içeren tablolarla verilip yorumlanmıştır.

Tablo 1. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimi planlama ve düzenleme alanındaki alt yeterliklere sahip olma düzeylerine ilişkin görüşleri (Table 1. Opinions of pre-service Turkish language teachers about the level of sub-competencies in the field of planning and organizing the teaching process)

A-ÖĞRETİMİ PLANLAMA VE DÜZENLEME	Yetersizim		Ne Yeterliyim Ne Yetersizim		Yeterliyim	
	f	%	f	%	f	%
A1. Türkçe öğretimine uygun planlar yapabilme	18	22,5	35	43,8	27	33,8
A2. Türkçe öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme	12	15,1	28	35,0	40	50
A3. Türkçe öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	7	8,8	21	26,3	52	65
A4. □ Türkçe öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme	7	8,8	16	20,0	57	71,3
TOPLAM	44	13,7	100	31,3	176	55,0

Tablo 1. incelendiğinde; Türkçe öğretmeni adaylarının "Öğretimi Planlama ve Düzenleme" alanındaki alt yeterliklerde genellikle "yeterli" olduklarına yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının %71,3'ü Türkçe öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme konusunda kendilerini "yeterli" gördüklerine ilişkin görüş belirtmişlerdir. Bu bulgu; günümüzdeki sosyal yaşam alanlarının teknolojik destekli (internet, cep tel vb.) yapısından dolayı öğretmen adaylarının teknolojik kaynaklara daha çok ilgi duymalarından ve öğrenimleri süresince, özellikle uygulamaları da içeren alan öğretimi derslerinde, Türkçe derslerinde kullanılacak materyaller hazırlama ve sunma aşamalarında sıklıkla teknolojik araçları kullanmalarından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca Türkçe derslerinde temel amaç olan dil becerileri (dinleme, okuma, konuşma ve yazma)nin geliştirmesinde görsel ve işitsel uyarıların kullanılması gerekliliği, Türkçe öğretmeni adaylarının teknolojik kaynakları kullanabilme yeterliliğine sahip olmalarına ilişkin görüşlerinin yüzdesinin (%71,3) diğer yeterliklere göre daha yüksek çıkmasını önemli kılmaktadır. Ülkemizde yapılan araştırmalarda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının teknoloji okur-yazarı olmayı bir öğretmenin önemli bir niteliği olarak gördüklerinin anlaşılması da (Seferoğlu, 2009: 206) bu bulguyu destekler niteliktedir.

Tablo 1.'e göre Türkçe öğretmeni adaylarının %33,8'i Türkçe öğretimine uygun planlar yapabilme konusunda kendilerini "yeterli" görürken; %43,8'i "ne yeterli ne yetersiz", %22,5'i de "yetersiz" görmektedir. Öğretmen adaylarının yarısından fazlasının Türkçe öğretimine uygun planlar yapabilme konusunda kendisini yeterli görmemesi, öğretimi planlamanın uygulama ve değerlendirmeye birlikte öğretim sürecinin temelini oluşturduğu ve planlamada yaşanacak sorunların diğer aşamaları da etkileyebileceği düşünüldüğünde kaygı verici bir durum olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu durum, öğretmen adaylarının lisans öğrenimleri boyunca aldıkları Öğretim İlke ve Yöntemleri, Özel Öğretim Yöntemleri I,II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinden hem kuramsal hem de uygulama düzeyinde yeterince yararlanamadıkları şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanında elde edilen bulgunun, Çoşkun, Gelen ve Öztürk (2009) tarafından yapılan çalışmada ortaya çıkan Türkçe öğretmeni adaylarının yalnızca %35,1'inin öğretimi

planlama alanında kendisini yeterli gördüğü bulgusuyla örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 2. Türkçe öğretmeni adaylarının dil becerilerini geliştirme alt yeterliğine sahip olma düzeylerine ilişkin görüşleri
(Table 2. Opinions of pre-service Turkish language teachers about the level of sub-competencies in the field of improving language skills)

B.DİL BECERİLERİNİ GELİŞTİRME	Yetersizim		Ne Yeterliyim Ne Yetersizim		Yeterliyim	
	f	%	f	%	f	%
B1. Öğrencilerin Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlayabilme	9	11,3	17	21,3	54	67,5
B2. Öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini geliştirebilme	6	7,6	24	30,0	50	62,6
B3. Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebilme	9	11,3	19	23,8	52	63,1
B4. 4. Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirebilme	4	5,0	23	28,8	53	66,3
B5. Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirebilme	12	15,1	24	30,0	44	55
B6. Anlama ve anlatım güçlüğü çeken öğrencilere yönelik uygulamalar yapabilme	16	20,0	24	30,0	40	50
B7. Türkçe öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme	23	28,8	30	37,5	27	33,8
B8. Türkçenin doğru ve etkili kullanımı ve iletişim açısından model olabilme	9	11,3	16	20,0	55	68,8
B9. Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilme	10	12,6	9	11,3	61	76,3
TOPLAM	98	13,6	186	25,8	436	60,6

Tablo 2. incelendiğinde; Türkçe öğretmeni adaylarının "Dil Becerilerini Geliştirme" alanındaki alt yeterliklerde genellikle "yeterli" olduklarına yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının %76,3'ü Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilme, %68,8'i Türkçenin doğru ve etkili kullanımı ve iletişim açısından model olabilme ve %67,5'i de Öğrencilerin Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlayabilme konusunda kendilerini "yeterli" gördüklerine yönelik görüş belirtmişlerdir. Bu durum araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Türk milli eğitiminin ve Türkçe dersi öğretim programının genel amaçlarında ifade edilen Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, Türkçeyi doğru ve etkili kullanan bireyler yetiştirme ilkelerini içselleştirdikleri ve Türkçeyi doğru ve etkili kullanmada model olma konusundaki farkındalıklarının yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2.'ye göre araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının ancak %33,8'i Türkçe öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme konusunda kendilerini "yeterli" görürken; %37,5'i "ne yeterli ne yetersiz", %28,8'i de "yetersiz" görmektedir. Araştırmaya 2009-

2010 eğitim-öğretim yılında mezun olan öğretmen adaylarının katıldığı düşünüldüğünde, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında programa konan "Özel Eğitim" dersini almalarına rağmen, bu öğretmen adaylarının yarısından fazlasının bu alanda kendilerini "yeterli" görmedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum iki kredi ve teorik olarak verilen "Özel Eğitim" dersinin nicelik ve nitelik olarak ihtiyacı karşılayamadığı şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların %20'sinin anlama ve anlatım güçlüğü çeken öğrencilere yönelik uygulamalar yapabilme konusunda da kendisini "yetersiz" görmesi bu yorumu destekler niteliktedir.

Tablo 3. Türkçe öğretmeni adaylarının dil gelişimini izleme ve değerlendirme alt yeterliğine sahip olma düzeylerine ilişkin görüşleri (Table 3. Opinions of pre-service Turkish language teachers about the level of sub-competencies in the field of observing and evaluating language improvement)

C. DİL GELİŞİMİNİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME	Yetersizim		Ne Yeterliyim Ne Yetersizim		Yeterliyim	
	f	%	f	%	f	%
C1. Türkçe öğretimine ilişkin yapacağı ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme	12	15,1	17	21,3	51	63,8
C2. Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme	7	8,8	28	35,0	45	56,3
C3. Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim yapabilme	11	13,8	23	28,8	46	57,5
C4. Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme sonuçlarını uygulamaya yansıtabilme	13	16,3	29	36,3	38	47,5
TOPLAM	43	13,4	97	30,3	180	56,2

Tablo 3. incelendiğinde; Türkçe öğretmeni adaylarının "Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme" alanındaki alt yeterliklerde genellikle "yeterli" olduklarına yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Katılımcıların %63,8'i Türkçe öğretimine ilişkin yapacağı ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme alt yeterliğinde kendisini "yeterli" gördüğünü dile getirmiştir. Bu durum, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında "Öğretimi Planlama ve Değerlendirme" dersinin kaldırılıp yerine "Öğretim İlke ve Yöntemleri" ile "Ölçme ve Değerlendirme" derslerinin programa yerleştirilmesinin olumlu bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu bulgu, Çoşkun, Gelen ve Öztürk (2009) tarafından yapılan çalışmada ortaya çıkan Türkçe öğretmeni adaylarının yalnızca %15,5'inin öğretimi değerlendirme alanında kendisini yeterli algıladığı bulgusuyla çelişmektedir.

Tablo 3.'e göre araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının %47,5'i Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme sonuçlarını uygulamaya yansıtabilme konusunda kendilerini "yeterli" görürken; %36,3'ü "ne yeterli ne yetersiz", %16,3'ü de "yetersiz" görmektedir. Katılımcıların yarısının Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme sonuçlarını uygulamaya yansıtabilme konusunda

kendilerini yeterli görmemeleri, henüz göreve başlamamış olmalarından kaynaklanmış olabilir.

Tablo 4. Türkçe öğretmeni adaylarının okul-aile ve toplumla işbirliği yapma alt yeterliğine sahip olma düzeylerine ilişkin görüşleri
(Table 4. Opinions of pre-service Turkish language teachers about the level of sub-competencies in the field of co-operating with school-family and society)

D. OKUL-AİLE VE TOPLUMLA İŞBİRLİĞİ YAPMA	Yetersizim		Ne Yeterliyim Ne Yetersizim		Yeterliyim	
	f	%	f	%	f	%
D1. Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme	15	18,8	25	31,3	40	50
D2. Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve törenlere aktif katılımlarını sağlayabilme	14	17,6	19	23,8	47	58,8
D3. Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	22	27,5	20	25,0	38	47,5
D4. Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme	14	17,6	29	36,3	37	46,3
D5. Toplumsal liderlik yapabilme	10	12,5	22	27,5	48	60,1
TOPLAM	75	18,8	115	28,8	210	52,5

Tablo 4. incelendiğinde; Türkçe öğretmeni adaylarının, "Okul-Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma" alanındaki alt yeterliklerde genellikle "yeterli" olduklarına yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların %60,1'i toplumsal liderlik yapabilme konusunda kendisini "yeterli" görmektedir. Bu bulgu; katılımcıların, almış oldukları "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersinden yararlandıkları şeklinde yorumlanabilir. Topluma hizmet uygulamaları dersinin yeni eğitim programında yer alma gereksesi de, aydın bir öğretmenin toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlayabilme yeterliğine sahip olması gerektiğine duyulan inançtır(Çuhadar,2008).

Tablo 4.'e göre araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının %46,83'ü okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme konusunda kendilerini "yeterli" görürken; %36,3'ü "ne yeterli ne yetersiz", %17,6'sı da "yetersiz" görmektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının başta topluma hizmet uygulamaları dersinde olmak üzere öğrenim yaşamları sırasında okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini tanıyarak, topluma hizmet uygulamalarına yönelik çalışmalarda katkı sağlayabilmesi için gerekli alt yapıya sahip olamamasından kaynaklanmış olabilir.

Tablo 4.'te dikkati çeken bir başka bulgu ise Türkçe öğretmeni adaylarının %27,5'inin kendilerini ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme konusunda "yetersiz", %25'inin de "ne yeterli ne de yetersiz" görmeleridir. Bir başka deyişle katılımcıların yarısı ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme konusunda kendisini "yeterli" görmemektedir. Bu durum; öğretmen adaylarına lisans öğrenimleri boyunca aldıkları derslerde ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonuna yönelik kuramsal bilgilerin (tören yönetmeliği vb.) verilmemesiyle ilgili

olabileceği gibi, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde görevli oldukları okullardaki rehber Türkçe öğretmenlerinin bu konuda kendilerini geliştirmelerine olanak tanıyacak fırsatları yaratmamış olmasından da kaynaklanmış olabilir.

Tablo 5. Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe alanında mesleki gelişimini sağlama alt yeterliğine sahip olma düzeylerine ilişkin görüşleri
(Table 5. Opinions of pre-service Turkish language teachers about the level of sub-competencies in the field of providing professional development in Turkish language field)

E. TÜRKÇE ALANINDA MESLEKİ GELİŞİMİNİ SAĞLAMA	Yetersizim		Ne Yeterliyim Ne Yetersizim		Yeterliyim	
	f	%	f	%	f	%
E1. Mesleki yeterliklerini belirleyebilme	11	13,8	24	30,0	45	56,3
E2. Türkçe öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	7	8,8	15	18,8	58	72,6
E3. Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanabilme	11	13,8	22	27,5	47	58,8
TOPLAM	29	12,1	61	25,4	150	62,5

Tablo 5. incelendiğinde; Türkçe öğretmeni adaylarının "Türkçe Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama" alanındaki alt yeterliklerde genellikle "yeterli" olduklarına yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Katılımcıların %72,6'sı Türkçe öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme konusunda kendisini "yeterli" olarak nitelendirmektedir. Bu bulgu; öğretmen adaylarının Türkçe öğretimini desteklemek amacıyla dil, edebiyat ve öğretim süreci uygulamalarıyla ilgili çeşitli yayınları ve alanıyla ilgili sanat etkinliklerini izleme konusunda istekli oldukları şeklinde yorumlanabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının kendilerini "yeterli" gördüğü Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlik alanlarının sırasıyla; Türkçe Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama (%62,5), Dil Becerilerini Geliştirme (%60,6), Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme (%56,2), Öğretimi Planlama ve Düzenleme (%55,0) ve Okul-Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma (%52,5) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle, araştırmaya katılanların yarısından fazlası Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlik alanlarının tümünde kendisini "yeterli" görmektedir.

Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinin Öğretimi Planlama ve Düzenleme yeterlik alanında öğretmen adaylarının yarısından fazlası (%71,3) Türkçe öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme konusunda kendilerini "yeterli" görürken, yine yarısından fazlası (%66,3) Türkçe öğretimine uygun planlar yapabilme konusunda kendisini yeterli görmemektedir.

Dil Becerilerini Geliştirme yeterlik alanında öğretmen adaylarının en yüksek yüzdeyle (%76,3) kendilerini yeterli olarak nitelendirdikleri alt yeterlik, Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilme yeterliğidir. Ayrıca Türkçe öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme konusunda öğretmen adaylarının yarısından fazlası (%66,3) kendilerini "yeterli" görmemektedir.

Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme yeterlik alanında Türkçe öğretimine ilişkin yapacağı ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme konusunda katılımcıların yarısından fazlası (%63,8) kendisini "yeterli" görürken, katılımcıların yarısı da (%52,6) öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme sonuçlarını uygulamaya yansıtabilme konusunda kendisini "yeterli" görmemektedir.

Okul-Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma yeterlik alanında öğretmen adaylarının en yüksek yüzdeyle (%60,1) kendilerini yeterli olarak nitelendirdikleri alt yeterlik, toplumsal liderlik yapabilme yeterliğidir. Ayrıca okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme konusunda öğretmen adaylarının %53,9'u, ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme konusunda da %52,5'i kendisini "yeterli" bulmamaktadır.

Türkçe Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama yeterlik alanında öğretmen adaylarının %72,6'sının Türkçe öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme konusunda kendilerini "yeterli" olarak nitelendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçe öğretmeni adaylarının "Türkçe öğretiminde özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme" yeterliklerini geliştirebilmeleri için Türkçe eğitimi bölümlerinde yer alan özel eğitim(2+0) dersi, yalnızca teorik olarak verilmemeli, öğretmen adaylarının anlama ve anlatma güçlüğü çeken öğrencilere yönelik etkinlikler hazırlayabilecekleri uygulama saatlerini de (2+2) içermelidir. Ayrıca okul deneyimi dersinin ilköğretim okullarındaki uygulamasında, özel alt sınıflarında gözlem yapma etkinliğine de yer verilmelidir.

Türkçe öğretmeni adaylarının lisans öğrenimleri boyunca aldıkları alan öğretimi derslerinde ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonuna yönelik kuramsal bilgilere (tören yönetmeliği vb.) de yer verilmeli, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde ise görevli oldukları okullardaki Türkçe öğretmenlerinin bu konuda onlara rehberlik yapmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Çoşkun, E., Gelen, İ. ve Öztürk, E.P., (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterlik algıları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12, 140-163.
2. Çuhadar, A., (2008). "Topluma hizmet uygulamaları dersi aracılığı ile yurttaş-öğretmen yaratmak", VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 2-4 Mayıs 2008, Çanakkale.
3. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2006). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
4. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2008). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Öğretmen yeterlikleri öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri, Ankara: Devlet Kitapları

5. Seferoğlu, S.S., (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlanmasında Eğitim*, 58, 40-45.
6. Seferoğlu, S.S., (2009). "Yeterlikler, standartlar ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ışığında öğretmenlerin sürekli mesleki eğitimi.", *Eğitimde Yansımalar IX: Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu*, 12-13 Kasım 2009, Ankara, 204-217.
7. Sönmez, V., (2003). "Eğitimin tarihsel temelleri", *Öğretmenlik mesleğine giriş* (Ed. Sönmez, V.), Ankara: Anı Yayıncılık.
8. Sünbül, A.M. ve Arslan, C., (2009). "Öğretmen yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi ve bir araştırma örneği". <http://tef.selcuk.edu.tr/salan/sunbul/f/f17.doc> (Erişim tarihi: 22.07.2010)
9. Sahinel, M.G. vd. (2008). "Türkçe öğretmenliği özel alan yeterlikleri", *Türkçe Öğretimi Kongresi*, 18-20 Mayıs 2008, İstanbul, 57-59